

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 750 Din 20.12.2022

Dosar nr.: 699/2021

Petiția nr.: 6434/27.08.2021

Petenți:

Obiect: lezarea demnității personale printr-un comportament ostil manifestat prin afirmații defăimătoare pe criteriul naționalitate

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

II. Procedura de citare a părților

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa înregistrată sub nr. 6434/06.10.2021 au fost citați petenții, iar prin adresa înregistrată sub nr. 7534/06.10.2021 au fost citate părțile reclamate pentru termenul de audiere stabilit de către Consiliu la data de 28.10.2021, ora 12.30, ședința de audiere desfășurându-se online pe aplicația Zoom, în contextul situației epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2. Citațiile au fost transmise cu poșta română, cu formular de confirmare de primire, la dosar existând dovada primirii corespondenței. Citațiile au fost de asemenea transmise părților prin e-mail, existând la dosar dovada transmiterii.

5. Procedură legal îndeplinită.

6. La termenul de audieri părțile au fost prezente.

7. Prin adresa înregistrată sub nr. 8015/25.10.2021 petenții au depus note scrise.

8. Prin adresa înregistrată sub nr. 8912/24.11.2021 s-a comunicat părților reclamate posibilitatea de a formula concluzii scrise, reiterându-se totodată solicitarea prezentării unui punct de vedere cu privire obiectul petiției.

9. Prin adresa înregistrată sub nr. 9170/06.12.2021 părțile reclamate au depus un punct de vedere (care a fost transmis petenților prin adresa nr. 351/14.01.2022).

10. Prin adresa înregistrată sub nr. 351/14.01.2022 s-a comunicat petenților posibilitatea de a formula concluzii scrise raportat la punctul de vedere al părții reclamate.

11. Prin adresa înregistrată sub nr. 1137/14.02.2022 petenții au depus concluzii scrise.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petenților

12. Prin petiția înregistrată sub nr. 6434/27.108.2021, petenții - cetățeni din Republica Moldova, susțin că în data de 04.08.2021 au fost clienții restaurantului Dracula Club din Sovata, unde au fost discriminați pe criteriul naționalitate.

13. Petenții susțin că în data de 04 august 2021, în jurul orei 19.00, au intrat în restaurantul Dracula Club din stațiunea Sovata pentru a servi cina; inițial, li s-a spus că nu au mese libere și că ar fi trebuit să facă o rezervare; după ce au explicat staff-ului că au sunat anterior la restaurant pentru o rezervare telefonică, rezervare care le-a fost refuzată pe motiv că se poate rezerva doar la fața locului, au fost redirecționați de la un chelner la altul pentru a găsi o masă liberă, de fiecare dată fiind priviți cu dispreț; după ce au găsit 2 mese libere, fiind în total 8 adulți și 8 copii cu vârsta între 1-16 ani, au rugat staff-ul să unească cele 2 mese pentru ca adulții să poată supraveghea copiii, însă au fost refuzați pe motiv că va fi greu de deservit. În continuare, petenții susțin că au acceptat situația (așezându-se la două mese separate) și au făcut comanda; după ce au fost serviți, au fost nevoiți să mai comande câte ceva din mâncare pentru a nu pleca flămânzi acasă (porțiile fiind mici), lucru care l-a enervat pe proprietar și pe doamna care îi deservea pe motiv că au prelungit șederea în restaurant, începând să se comporte și mai agresiv; astfel, după ce copiii au mâncat și au plecat de la masă la joacă, deși mai aveau mâncare și băuturi pe masă, ospătărița s-a apropiat să îi întrebe dacă poate strânge masa copiilor, răspunsul negativ nemulțumind-o foarte tare pe aceasta.

14. Petenții susțin că, după ce unul dintre copii a vomitat mâncarea servită în acest restaurant, mama acestuia () a solicitat amabil ospătăriței o laveta pentru a curăța, însă aceasta i-a strigat indignată: *"Eu deja odată am strâns la masa copiilor!!!"* și imediat a întrebat-o: *"Să vă aduc nota?"*; utilizând șervetele de pe masă pentru a curăța, mama copilului a primit și observație de la ospătăriță, aceasta reproșându-i că *"de șervețele au nevoie și alți clienți"*.

15. Petenții susțin că, în momentul în care au cerut nota de plată, proprietarul localului s-a apropiat de masa lor și le-a spus *"hai, plecați mai repede și să nu vă mai văd pe aici"*, la auzirea unor astfel de cuvinte simțindu-se umiliți și uimiți; în continuare, petenții susțin că, verificând cele două note de plată, au descoperit că în prima notă au fost incluse poziții din meniu care au fost comandate, dar care nu s-au adus și băuturi care nu au fost nici comandate, nici consumate, motiv pentru care au solicitat explicații; proprietarul localului le-a răspuns să se care de pe proprietatea sa cât mai repede pentru că nu are ochi să îi vadă pe ei și pe toți moldovenii, care sunt o gloată de needucați.

16. Petenții susțin că au încercat să poarte un dialog constructiv cu patronul restaurantului, solicitând să le prezinte cartea de reclamații, însă acesta le-a răspuns cu

zâmbetul pe buze că nu există așa ceva în România și că potrivit legii române ei sunt pe proprietatea lui, iar dumnealui dorește ca ei să plece imediat și niciodată să nu mai revină.

17. Petenții susțin că proprietarul localului a mai făcut următoarele declarații discriminatorii la adresa lor: *„Plecați imediat de aici la Voronin al vostru”* (președintele R. Moldova cu mandat în exercițiu 2001-2009, după apartenență politică - comunist); *„Să știți că nimeni nu a vrut să vă deservească pentru că sunteți din Republica Moldova”*; *„Eu sunt sătul de moldoveni”*; *„Voi nu vă imaginați cu cine vorbiți, eu vă pot face probleme atât în România cât și în Moldova”*; *„Sunteți pe proprietatea mea și eu vreau să plecați imediat și niciodată să nu mai veniți aici!”*; *„Toți moldovenii sunteți o gloata de needucați”*; *„Să nu mai veniți pe aicea că nu ne este dor”*; *„Ce e cu poziția asta stalinistă? Știți că nimeni n-o să vă accepte în localuri că sunteți total needucați”*.

18. Petenții susțin că în jurul orei 21.00 au apelat de mai multe ori de pe numărul românesc pe care îl aveau (+40743884881) telefonul consumatorului al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorului (021/9551), însă nu a răspuns nimeni; de asemenea, petenții au apelat poliția din Sovata pentru a declara că sunt discriminați la restaurantul Dracula Club din cauza naționalității moldovenești și că li se refuză prezentarea cărții de reclamații, însă li s-a comunicat că situația respectivă nu ține de competența poliției.

19. Petenții susțin că în scurtul video pe care au reușit să îl filmeze (fiindu-le teamă că ar putea fi agresați fizic dacă ar fi scos telefonul să înregistreze din cauza manierei amenințătoare de exprimare a proprietarului localului), patronul declară următoarele: *„Nimeni nu a vrut să vă servească, nimeni, aici! Oare de ce? Și vă spun prietenește ca să știți, din cauza comportamentului majorității, nu dumneavoastră, nu, am spus comportamentului majorității!”* - referindu-se la comportamentul moldovenilor; astfel, patronul nu le-a reproșat un posibil comportament neadecvat în cadrul restaurantului, ci faptul că moldovenii dinaintea lor l-au făcut să aibă preconcepții și despre ei, cele 4 familii care au avut nenorocul să se nască în Republica Moldova, să facă copii, să aibă ca președinte pe V. Voronin și să pășească pragul restaurantului său.

20. Petenții susțin că, fiind însoțiți de copii mici, nu și-au permis luxul de a rămâne mult timp în local pentru a-și apăra drepturile, astfel că au achitat nota de plată și au plecat.

21. Petenții susțin că, răsfoind recenziile de pe Google maps, au găsit numeroase răspunsuri arogante adresate oricărei persoane care scria în altă limbă decât limba română (print screen-uri anexate), fapt care confirmă atitudinea discriminatorie a proprietarului restaurantului față de anumite națiuni (moldoveni, maghiari); de asemenea, au identificat și numeroase răspunsuri arogante și cu insulte aduse recenziilor scrise în limba română, recenzii prin care se critica deservirea din restaurant, proprietarul neacceptând să-i fie criticat restaurantul în nici o formă.

22. Petenții susțin că au scris recenzii pe pagina de Facebook a restaurantului Dracul Club Sovata, iar răspunsul la recenziile lor vorbește de la sine despre cât de tare conducerea restaurantului urăște comunitatea de moldoveni. Astfel, cel care administrează pagina restaurantului (cel mai probabil patronul) a postat următoarele:

- *„Nu sunteți bineveniți în această țară datorită comportamentului și atitudinii barbare” - răspuns adresat la recenzia lui, originar din Republica Moldova;*

- „Sunteți probabil membră Aur” - răspuns adresat la recenzia, originară din Republica Moldova;
- „Acum văd că sunteți cei veniți din Chișinău, o gașcă de necivilizați, de mahalagii și scandalagii. Se uita lumea la voi ca la urs, dar sigur vouă nu vă păsă, deoarece așa sunteți voi. MITOCANI!...” - răspuns adresat la recenzia lui Mihaela GB, originară din Republica Moldova;
- "salut neamurile proaste din Chișinău"; „Sunteți prost crescuți. Nimeni nu are nevoie de bănuții voștri pătați de mită și vodcă” - răspuns adresat la recenzia Nataliei Eșanu, originară din Republica Moldova;
- „Dacă făceam eu așa ceva la Chișinău, riscam să fiu bătut la sânge. Știu ce se întâmplă acolo, de aceea zic "pas"” - răspuns adresat la recenzia Iulianeî Lipcan, originară din Republica Moldova ("pas" fiind aluzie la partidul politic care la moment este la guvernare în R. Moldova);
- „Voi nu ați dat dovadă de bun simț și civilizație, "așa ca la voi"” - răspuns adresat la recenzia Dorinei Agachi, originară din Republica Moldova;
- „Uitați vă cine va dau aprecieri la comment... nu românii care va cunosc metehnele, ci tot de ai voștri... pas ...”.

23. De asemenea, petenții susțin că pagina personală a proprietarului Restaurantului Dracula Club din Sovata este un monument de citate care celebrează discriminarea pe criteriul de naționalitate și de apartenența politică.

24. În final petenții solicită constatarea faptei de discriminare săvârșită asupra acestora, aplicarea amenzii contravenționale și obligarea părților reclamate să publice în mass-media un rezumat al hotărârii.

25. Petenții depun următoarele probe: bon fiscal din 04.08.2021 (2 file); înregistrarea video din 04.08.2021 (1 min. 27 sec.) pe linkul <https://drive.google.com/file/d/1qt8mOpcpZIWguG31TSUqT9Q5Md-bSM/view?usp=sharing>; capturi ecran al recenziilor petenților și răspunsurile la acestea (10 file); capturi ecran al recenziilor altor clienți de pe google maps, Tripadvisor (15 file).

26. Prin adresa înregistrată sub nr. 8015/25.10.2021, petenții au depus probe: răspunsul publicat de către patronul restaurantului la recenzia d-nei de pe site-ul tripadvisor.com; recenzie publicată de către utilizatorul Cool Seroo despre Restaurantul Dracula Club, pe google maps, precum că au fost discriminați pentru că sunt basarabeni.

27. Prin adresa înregistrată sub nr. 1137/14.02.2022, petenții au depus concluzii scrise.

28. Petenții resping ca neadevărate acuzațiile părții reclamate potrivit cărora s-ar fi prezentat la restaurant ca fiind "băuți", "afumați", precum și cu privire la pretențiile adresări misogine față de d-a Petenții susțin că de fapt un comportament neadecvat l-a avut doamna, care a comentat urât atunci când un membru al grupului a cerut șervețele să șteargă voma copilului. Petenții consideră că respectivele acuzații sunt inventate pentru a justifica comportamentul discriminatoriu pe care l-a avut patronul localului, care nu a prezentat nicio probă video de pe camerele de luat vederi din restaurant pentru confirmarea declarațiilor sale.

29. Petenții arată că, în cadrul audierii online din 28.10.2021, partea reclamată nu a negat că a făcut declarațiile discriminatorii menționate în sesizare, ci doar s-a justificat; de asemenea, în cadrul audierilor online, a expus declarații ostile și discriminatorii la adresa cetățenilor din Republica Moldova, referindu-se la cât de necivilizați și nepoliticoși

sunt basarabeni, în afară de careva personalități anume pe care dumnealui îi cunoaște personal.

30. Petenții susțin că punctul de vedere scris al angajaților Restaurantului Dracula nu este altceva decât o confirmare scrisă, clară și directă a atitudinii ostile și discriminatorii față de cetățenii din Republica Moldova ("*Cunoscând atitudinea în general agresivă a cetățenilor din Republica Moldova, care se comportă cu mult diferit de clienții români*"; "*Proprietarii de pensiuni și restaurante nu sunt încântați de prezenta basarabenilor în stațiunea Sovata din motive de mizerie, furt, alcool, în general sunt necivilizați*".)

31. Petenții arată că consideră că numai personalitățile notorii din Republica Moldova sunt persoane civilizate, fără să cunoască faptul că printre petiționari se află și Dorina Agachi, unul din cei mai renumiți medici pediatri din Republica Moldova (care, pe lângă la activitatea sa de bază - consultațiile zilnice la cabinet, mai desfășoară și activități educative pentru părinți pe rețelele de socializare, având peste o sută de mii de urmăritori pe TikTok, video-urile sale ajungând să fie vizualizate de sute de mii de persoane), precum și Bunduchi Andrei, cel mai solicitat medic neuropediatru din Republica Moldova (care, pe lângă la consultațiile la cabinet, desfășoară activitatea de educație medicală a părinților prin articole educative publicate pe site-ul doctorulmeu.md și grupul său de Facebook "Neurologie Pediatria Moldova", cu 15 mii de urmăritori).

32. Petenții susțin că sunt oameni simpli, care încearcă să aducă un plus de valoare comunității în care trăiesc, inclusiv prin a depune un efort pentru a taxa un comportament discriminatoriu și ostil, absolut nejustificat.

33. Petenții susțin că, în general, poporul basarabean, fiind un popor mioritic și necăjit de nedreptate mulți ani la rând, deseori nu este capabil să lupte pentru drepturile sale, lucru cauzat de lipsa unor autorități publice funcționale, a corupției, a birocrăției, acesta fiind și motivul principal pentru care restaurantul Dracula nu a avut parte de o plângere oficială pentru comportamentul său discriminatoriu, maximul fiind o recenzie negativă pe rețelele de socializare.

Susținerile părții reclamate

Susținerile reprezentanților S.C. Novita Turism S.R.L

34. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 9170/06.12.2021, partea reclamată susține că la data de 4 august 2021, în jurul orei 19.00-19.30, s-a prezentat un grup de clienți, solicitând o masă mare pentru adulți, dar și una pentru copii. Partea reclamată precizează că membrii grupului nu erau la prima vizită, cunoscând foarte bine mâncarea servită și costurile aferente.

35. Partea reclamată susține că ospătărița a comunicat grupului faptul că anumite mese sunt rezervate, însă cetățenii au început comentariile cu voce ridicată, producând încă de la început tensiune și dezordine. Partea reclamată precizează că, în luna august, în plin sezon estival, prezența clienților este foarte mare, iar mulți dintre ei, cunoscând situația și pentru a evita un refuz, rezervă personal masa în cursul zilei și nu telefonic.

36. Partea reclamată menționează că o parte a bărbaților au venit deja băuți, lucru evident după tonul și volumul vocii, motiv pentru care angajații restaurantului au comunicat între ei ca să fie atenți cu aceștia.

37. Partea reclamată precizează că petenții au comandat în primul rând alcool și nu puțin, apoi de mancare; întrucât restaurantul era extrem de aglomerat, timpul de preparare a mâncării a fost mai îndelungat, drept pentru care oamenii au mai cerut alcool. Partea reclamată susține că, deși ospătarii au dat dovadă de intenții bune, cetățenii moldoveni au avut în continuare de făcut remarci, comentarii și apostrofări la adresa restaurantului și a serviciului, fapt auzit de mesele învecinate; astfel, după ce unul dintre barbații „afumați” s-au adresat d-nei cu cuvintele „*Hai femele, nu poți mai repede?*”, lucrurile au degenerat rapid; mâncarea le-a fost adusă, însă nimic nu mai era bun, gustos și pe placul lor.

38. Partea reclamată susține că, odată cu creșterea presiunii alcoolului, vocile cetățenilor moldoveni au început să deranjeze clienții aflați la mesele apropiate, fapt transmis de către ospătar responsabilului de serviciu, M.H.; acesta a încercat să aplaneze atmosfera, adresându-se civilizată și cu tact, cunoscând foarte bine atitudinea în general agresivă a clienților din Republica Moldova, care se comportă mult diferit față de clienții români.

39. Partea reclamată menționează că o paranteză faptul că, la nivelul stațiunii Sovata, stațiune frecventată de mulți basarabeni, proprietarii de pensiuni și restaurante nu sunt încantați de prezența lor din motive simple, mai exact consum mare de alcool, țipete, mizerie la plecare, furturi din cameră, în general fiind necivilizați. Partea reclamată precizează că nu toți basarabeni sunt necivilizați, restaurantul având foarte mulți clienți prieteni din Republica Moldova, precum dl. Bot Gros cu ansamblul lui, dl. și multe alte personalități; de asemenea, partea reclamată precizează că clienții români acoperă toată gama de profesii și activități, dar că aceștia au o cu totul și cu totul altă atitudine publică.

40. Partea reclamată susține că, după ce au mâncat, petenții au constatat că mâncarea nu era bună, prost pregătită, puțină și scumpă, deși nimeni nu i-a adus cu forța și nu i-a obligat să manance la restaurantul; după multe rugăminți, petenții au achitat nota de plată, dar au început cu reproșurile și amenințările de orice fel, inclusiv au sunat și la poliția orașului, care firesc a refuzat să se implice; dl. H.M. a intervenit, rugându-i să plece, locul fiind aglomerat cu multă lume care aștepta, dar alcoolul și lipsa bunului simț s-au manifestat deplin în forță și cu brutalitate agresivă.

41. Partea reclamată susține că situația cu copilașul care a vomat a trecut neobservată din partea staff-ului restaurantului, nefiind prima situație de acest fel, problema apărută fiind legată de maturii puși pe hartă și scandal, fapt care a displăcut atât angajaților cât și turiștilor.

42. Partea reclamată susține că petenții mint cu nerușinare și fără scrupule, toate afirmațiile lor fiind false. Partea reclamată susține că, deși pentru un ospatar lucrul cu acest gen de clienți este extrem de stresant și obositor, totuși toți angajații restaurantului încearcă să-și facă treaba bine și sub aceasta presiune psihică, deloc ușor de suportat în plin sezon; în situația de față, femeii ospatar, care pe timpul verii la ora 20 se afla sub tirul unor barbați băuți și obraznici, nu i-a fost ușor, așa că a intervenit și soțul doamnei și alta colegă (toți cei ce au fost de serviciu au fost martori și pot depune mărturii în acest sens).

43. Partea reclamată susține că restaurantul Dracula Club are un istoric de peste 20 de ani, iar aprecierile, elogiile și mulțumirile miilor de simpatizanți (11.000 prieteni pe

Facebook) aduc angajaților mândrie și mulțumire față de munca lor și asta fără incidente, dialoguri necivilizate sau conflicte. Partea reclamată susține că angajații restaurantului își fac treaba bine și își doresc ca cei ce le trec pragul să îi respecte și să înțeleagă că nu este ușor să mulțumești pe toată lumea, mai ales în lunile de vară.

44. Partea reclamată susține că angajații restaurantului nu discriminează pe nimeni cu nimic, dar nici nu permit nimănui să îi deranjeze cu o prezență inadecvată, rău intenționată sau violentă și nici nu vor accepta vreodată sub orice motiv ca atmosfera plăcută și bunele relații cu prieteni de zeci de ani să fie alterate de comportamente agresive și antisociale ale unor așa ziși „cetățeni” onorabili.

45. Partea reclamată susține că patronii afacerii depun toate eforturile necesare unei bune activități, de a fi mereu cei mai buni și cu clienți mulțumiți; având clienți din Anglia, Irlanda, SUA, Italia, Germania, au observat că vesticii știu cum să se comporte (asteaptă la intrare să fie îndrumați la masa potrivită, discută cu ton scăzut, se adresează civilizată, mulțumesc și pleacă), însă cu nostalgie este altceva și industria horeca cunoaște situația.

46. Partea reclamată susține că angajații și patronii nu au nimic să-și reproșeze în cazul de față, poate doar faptul că au permis ca acest circ ieftin să aiba loc în îndrăgitul restaurant Dracula.

47. În încheiere, partea reclamată susține că atitudinea, abordarea și derularea faptelor acestor clienți în număr de 8 intră în conflict direct cu miile de mulțumiri și aprecieri a celor care au frecventat restaurantul. Partea reclamată susține că simplul fapt de a-ți aloca timp pentru a găsi texte, comentarii și de a pune prieteni să faca aprecieri cu o stea (indivizi care nu au fost la Dracula) dovedește cu prisosință despre „bunele” intenții, precum și despre de calitatea morală a acestui grup (“întrucât să minți, să falsifici adevărul, să denaturezi faptele, să provoci declasarea restaurantului prin intermediul prietenilor dovedește cine sunt acești oameni”).

48. Partea reclamată susține că își asumă dreptul la selecția clienților, fapt exprimat clar la intrarea în restaurant, tocmai pentru a evita asemenea situații stinjenitoare și regretabile.

49. Punctul de vedere este semnat de către angajații și personalul responsabil de funcționarea restaurantului Dracula, mai exact

IV. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil/ jurisprudența

50. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

- **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată**
- art. 2 alin. (1): *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

- art. 15: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia. ”
- art. 26 alin. (1): „Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”
- **Constituția României, revizuită:**
- art. 1 alin (3): “România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”
- art. 16: “(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”
- art. 29 - Libertatea conștiinței: “(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale. (2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc”
- art. 30 - Libertatea de exprimare: (1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.
- **Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:**
- art.10 alin. (1): “Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare”.
- art. 10 alin. (2): “Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.
- art. 14 - Interzicerea discriminării: “Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasa, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice alta situație.”
- **Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului**

- art. 1 - Interzicerea generală a discriminării: *“1. Exercițarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.”*
- **Prin Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale**, se statuează faptul că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: *„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. — faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”*
-

V. 51. Principiile de analiză

51.1. Potrivit art. 2 alin.1 din O.G. nr.137/2000 republicată, pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile;
- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege.

51.2. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al O.G. nr. 137/2000: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*). În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, comparația poate fi și ipotetică, nu doar situațiile concrete pot fi comparate.

51.3. Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

51.4. Conform legislației în materie de nediscriminare din România, un aspect definitoriu al discriminării îl constituie criteriul interzis de legiuitorul național prin art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 („*rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată*”), „sau orice alt criteriu” - sintagmă care oferă posibilitatea reținerii oricărui alt criteriu nespecificat de lege, în săvârșirea unei fapte de discriminare. Criteriul, în raport cu elementele constitutive ale discriminării, astfel cum este definit în art. 2, trebuie interpretat în sensul existenței sale ipso facto, ca circumstanță concretizată, materializată, constituind însăși cauza actului sau faptului discriminatoriu și care, în situația inexistenței, nu ar determina săvârșirea discriminării.

51.5. Discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării.

51.6. De asemenea, o faptă poate fi considerată faptă de discriminare doar dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională.

51.7. Prin raportare la art. 15 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul va analiza dacă fapta sesizată constituie un comportament manifestat în public care vizează atingerea demnității ori/și crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă, degradantă, ofensatoare, îndreptată împotriva unei persoane din cauza unei caracteristici personale (criteriu de discriminare). Dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane.

51.8. Pentru a decide dacă un anumit tratament este sau nu degradant în sensul art. 3 al Convenției europene a drepturilor omului, CEDO examinează dacă scopul aplicării lui este acela de a umili sau înjosi victima și dacă, prin efectele produse, a fost adusă o atingere personalității acesteia, într-o manieră incompatibilă cu art. 3 (*a se vedea, în acest sens, Raninen împotriva Finlandei, Decizia din 16 decembrie 1997, Reports 1997-VIII, pag. 2.821-22, paragraful 55*). Pe de altă parte, în contextul dreptului de a nu fi supus discriminării și sub acest din urmă aspect, corelativ unui tratament injust, ostil, umilitor sau degradant, trebuie reținut elementul de apreciere de la care un comportament reprobabil ar fi calificat ca ostil, injust până la tratament degradant, astfel cum au statuat instanțele de contencios european, fosta Comisie pentru Drepturile Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

VI. Motivele de fapt și de drept. Aplicarea principiilor la speță

52. În drept, Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură obiectul sesizării este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, potrivit atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Astfel, Colegiul director analizează în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în primă instanță, elementele art. 2 al O.G.

nr. 137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și, subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, conform art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională.

53. Coroborat obiectului petiției dedus soluționării, din ansamblul situației de fapt Colegiul director reține că este sesizat cu privire la conținutul unor acte sau fapte care îmbracă forma unor afirmații de natura unor expresii jignitoare. În situația în care C.N.C.D. este sesizat cu privire la conținutul unor afirmații exprimate prin cuvinte, obiectul dedus soluționării petiției este circumscris analizei afirmațiilor în cauză, ceea ce presupune, în prima instanță, constatarea existenței afirmațiilor și examinarea întregului complex de împrejurări în care cuvintele au fost rostite și în ultimă instanță constatarea conținutului afirmațiilor sub aspectul incidenței sau nu a prevederilor Ordonanței de Guvern nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată. Astfel, în aprecierea tratamentului diferențiat, adresarea de jigniri și/sau epitete trebuie analizate în contextul în care au fost făcute, precum și impactul, efectul acestora. A analiza o sintagmă și a disocia înțelesul ei de orice împrejurări în legătură cu aceasta ar presupune izolarea artificială a unui aspect particular și abstracția întregului context, ceea ce ar fi de natură a induce posibile erori de interpretare.

54. Raportat la materialul probatoriu existent la dosarul cauzei, Colegiul director reține faptul că petenții au depus o probă video-audio din care reiese că

22. Având în vedere considerentele de mai sus, Colegiul director constată că nu poate reține, , probe suficiente care să dovedească existența premiselor săvârșirii faptei de discriminare sesizate.

53. În fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține spre analiză caracterul potențial discriminatoriu al afirmațiilor părții reclamate la adresa petenților, după cum urmează:

- ✓ în data de 04.08.2021 patronul restaurantului Dracula Club din Sovata s-a adresat petenților, afirmațiile acestuia fiind înregistrate video-audio de către petenți;
- ✓ în perioada 05-11.08.2021 pe pagina de Facebook a restaurantului Club Dracula din Sovata, părțile reclamate au răspuns la recenziile petenților, conform print-screenurilor depuse la dosarul cauzei;
- ✓ față de stabilirea existenței faptei sesizate, Colegiul director urmează să admită proba cu înregistrarea audio și proba cu înscrisuri, considerând totodată că proba cu martori propusă de către părțile reclamate nu-și mai are utilitate în sensul în care săvârșirea faptei este evidentă; mai mult decât atât, părțile reclamate nu au indicat martori identificându-i cu nume, prenume și adresă de domiciliu, ci într-un mod vag;
- ✓ în punctul de vedere depus la dosarul cauzei părțile reclamate nu s-au referit la materialul probatoriu depus de către petenți, nu au contestat veridicitatea acestuia și ca urmare Colegiul director urmează a considera că fapta sesizată a fost săvârșită de către părțile cărora li s-a atribuit prin sesizare (părțile reclamate).

54. Colegiul director reține faptul că petenții au fost clienții restaurantului Dracula Club din Sovata în data de 04.08.2021, context în care au interacționat cu numitul persoană căruia petenții i-au atribuit calitatea de proprietar al localului.

55. Colegiul director reține în analiza sa criteriul naționalitate ca și criteriu de discriminare, petenții fiind cetățeni ai Republicii Moldova.

56. În prezenta spetă, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la obiectul sesizării. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

57. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

58. Ingerința să fie prevăzută de lege

58.1. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

59. Ingerința să urmărească un scop legitim

59.1. Raportat la scopul legitim urmărit, prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică.

59.2. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmațiile - obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească următoarele elemente:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură rasială sau națională,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de naționalitatea acestora - astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

59.3. Distincția între cele două categorii de fapte este fundamentală, fiind de subliniat că: dacă propaganda naționalist-șovină ori instigarea la ură rasială sau națională presupune intenția, cea de a doua categorie de fapte prohibite de articolul sus citat nu presupune demonstrarea intenției autorului, concluzie ce rezultă explicit din formularea textului normativ *“comportamentul care are ca scop sau vizează(...)”* Astfel, proba săvârșirii faptei cu intenție nu are relevanță în calificarea și constatarea faptei de discriminare, potrivit art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, art. 2 alin. (1) definind ca fiind discriminare orice faptă care are *„ca scop sau efect”* încălcarea unui drept prevăzut de lege și deci incluzând atât intenția, cât și culpa, ca forme ale vinovăției. Astfel nu se analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

59.4. Fapta sancționată de teza a doua din art. 15 al O.G. nr.137/2000 nu presupune ca autorul acesteia să urmărească producerea consecințelor prevăzute de lege, fiind suficient ca mesajul în sine să fie susceptibil de a conduce la atare rezultat. Or, mesajul în speță are potențialul pericolului unui comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare la adresa cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul României. De aceea, lipsa efectului negativ al afirmațiilor discriminatorii este irelevantă, incriminarea faptei prevăzute de art.15 din O.G. nr.137/2000 având în vedere potențialul pericolului generat de comportamentul care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, ceea ce face inutilă dovedirea unei urmări efective a conduitei incriminate. Este de observat că dispozițiile O.G. nr. 137/2000 disting explicit situațiile în care urmarea efectivă a comportamentului discriminatoriu are valențe juridice, exemplificative fiind prevederile art. 2 alin. (1) care sancționează tratamentul diferențiat dacă a avut ca scop afectarea exercițiului sau lipsirea de substanță a drepturilor și libertăților protejate în condiții de egalitate sau, dimpotrivă, nu a avut acest scop, dar efectul tratamentului constă tocmai în afectarea exercițiului sau în lipsirea de substanță a drepturilor și libertăților protejate. Astfel, dacă dispozițiile art. 2 alin.(3), alin. (4), alin. (5), art. 6-11, respectiv art. 14 din Ordonanță instituie contravenții de rezultat, contravenția sancționată de art.15 teza II din O.G. nr.137/2000 nu este una de rezultat, ci una de pericol social, astfel că pentru a fi consumată nu este necesară producerea sa efectivă și dovedirea rezultatului vătămător, fiind evident că omisiunea legiuitorului de a condiționa caracterul contravențional al unei asemenea fapte de o urmare efectivă este firească, dat fiind caracterul în primul rând preventiv al legislației în materia combaterii discriminării.

60. Necesitatea ingerinței

60.1. În acest demers, se analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”). Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (*Corneliu*

Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi *Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49*).

60.2. Ca urmare, în speța de față constatăm că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

61. Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare. În scopul de a determina dacă afirmațiile - obiect al prezentei sesizări constituie un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de naționalitatea acestora, se va examina: *obiectivul urmărit de către partea reclamată prin declarație, conținutul, contextul în care a avut loc declarația, rolul în societate al persoanei - autor al afirmației.*

62. Obiectivul urmărit de partea reclamată

62.1. Obiectivul urmărit este important de identificat: a dorit partea reclamată să creeze o atmosferă ostilă / degradantă legată de naționalitatea petenților ori a urmărit doar informarea publicului cu privire la poziția acestuia privind un subiect de interes public (vezi cauza *Jersild c. Danemarca*)? La acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

62.2. În speța de față, constatăm faptul că, pe de o parte, partea reclamată a făcut afirmațiile „*Nimeni nu a vrut să vă servească, nimeni, aici! Oare de ce? Și vă spun prietenește ca să știți, din cauza comportamentului majorității, dumneavoastră, nu, am spus comportamentului majorității!*” într-un restaurant, care este spațiu public; pe de altă parte a răspuns recenziilor petenților pe pe pagina de Facebook a Restaurantului “Club Dracula”, mesajul fiind distribuit în spațiul public.

62.3. Colegiul director reține că în nici una din cele două situații sus-menționate afirmațiile părții reclamate nu reprezintă împărtășirea unei opinii privind un subiect de interes public, ci doar jigniri la adresa petenților provenite din prejudecăți față de naționalitatea acestora. Fapta nu atinge o singură persoană, ci lezează un întreg grup de oameni. Astfel, Colegiul director constată că partea reclamată, prin afirmațiile sale, a creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare atât la adresa petenților, cât și la adresa cetățenilor din Republica Moldova.

63. Contextul în care s-au făcut afirmațiile discriminatorii

63.1. Partea reclamată a făcut una din afirmațiile supuse prezentei analize în ziua în care a avut ca și clienți petenții - persoane din Republica Moldova. Ulterior, partea reclamată a răspuns în scris recenziilor petenților pe pagina de Facebook a restaurantului Club Dracula Sovata. Colegiul director constată că, potrivit propriului

punct de vedere, partea reclamată reiterează prejudecățile exprimate anterior față de petenți, susținând că la nivelul stațiunii Sovata, stațiune frecventată de mulți basarabeni, proprietarii de pensiuni și restaurante nu sunt încantați de prezența lor din motive simple, mai exact consum mare de alcool, țipete, mizerie la plecare, furturi din cameră, în general fiind necivilizați.

64. Conținutul afirmațiilor postării

64.1. Partea reclamată a făcut afirmații la adresa naționalității petenților, având următorul conținut:

- ✓ „Nimeni nu a vrut să vă servească, nimeni, aici! Oare de ce? Și vă spun prietenește ca să știți, din cauza comportamentului majorității, dumneavoastră, nu, am spus comportamentului majorității!”;
- ✓ „Nu sunteți bineveniți în această țară datorită comportamentului și atitudinii barbare”;
- ✓ „Sunteți probabil rău intenționată sau membră Aur” (...) a, da ... acum văd că sunteți cei veniți din Chișinău care ați venit băuți și puși pe harță... o gașcă de necivilizați, de mahalagii și scandalagii. Se uita lumea la voi mirată și intrigată de spectacolul sinistru stropit din belșug cu tărie”;
- ✓ “(...) Se uita lumea la voi ca la urs, dar sigur vouă nu vă pasă, deoarece așa sunteți voi. MITOCANI!...”;
- ✓ "salut, neamurile proaste din Chișinău" (...) „Sunteți prost crescuți. Nimeni nu are nevoie de bănuții voștri pătați de mită și vodcă”;
- ✓ „Voi nu ați dat dovadă de bun simț și civilizație, "așa ca la voi”;
- ✓ „Uitați vă cine va dau aprecieri la comment... nu românii care va cunosc metehnele, ci tot de ai voștri... pas ...”.

64.2. În analiza sa, Colegiul director reține faptul că din conținutul afirmațiilor de mai sus reies o mulțime de stereotipuri și prejudecăți, precum că cetățenii din Republica Moldova sunt prost crescuți, fără bun simț, necivilizați, mahalagii, scandalagii, bețivi, potrivit înregistrării depusă la dosar reieșind inclusiv faptul că petenții au fost tratați cu dispreț în data de 04.08.2021 din cauza apartenenței la naționalitatea basarabeană.

64.5. Colegiul director reține că afirmațiile părții reclamate etichetează cetățenii pe criteriul naționalitate și instigă la ostilitatea față de un anumit grup, încalcând astfel demnitatea umană a cetățenilor Republicii Moldova, potrivit art. 15 din O.G. 137/2000, republicată. Astfel, suntem în prezența unei atitudini ostile, degradante sau negative față de un grup pe criteriul naționalității care se fundamentează pe afirmații cu conotație negativă, utilizate în mod deliberat peiorativ, cu scopul de a produce un impact negativ.

64.6. Este de subliniat că libertatea de exprimare nu este absolută și o atare concluzie este fondată în primul rând pe dispozițiile art. 30 alin. 6 din Constituție, potrivit cărora libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea umană. Dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu

progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Respectarea demnității umane este un scop legitim urmărit de stat.

65. Rolul în societate a persoanei, autor al afirmației. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul mesajului analizat (*ziarist, politician, membru al opoziției, funcționar public, etc*) sau persoana lezată (*politician, funcționar public, magistrat, persoană privată, grup parlamentar, etc*), precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio, mediu online etc.).

65.1. În acest punct este necesar să reiterăm faptul că, astfel cum rezultă din reglementările internaționale și din prevederile constituționale din România, caracterul inviolabil al libertății de exprimare afirmă statutul de drept aprioric, indiscutabil și nenegociabil al persoanei, căruia nimeni și nimic nu trebuie să-i aducă atingere. Inviolabilitatea nu exclude, ci chiar presupune, o serie de „îndatoriri și responsabilități” ale persoanei care își exercită libertatea de exprimare, precum și anumite limite ale exercitării dreptului, în numele interesului public, comun ori particular. Exercițarea libertății de exprimare, ca și a altor drepturi fundamentale, trebuie făcută cu bună-credință și în raport de interesul public și de drepturile celorlalți.

65.2. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă.

65.3. Prin punctul de vedere deus la dosarul cauzei, partea reclamată H susține că este salariat al Restaurantului Club Dracula, însă acesta răspunde la adresele CNCD îndreptate către S.C. Novita Turism S.R.L., asumându-și cu această ocazie calitatea de reprezentant al respectivei societăți comerciale și a restaurantului sus-menționat; mai mult decât atât, pe pagina Trip Advisor, în răspunsul postat în data 27.08.2021 la recenzia petentei Bunduchi Iuliana, partea reclamată semnează cu titlul de „owner at restaurant Club Dracula” (proprietar). Astfel, Colegiul director consideră că partea reclamată se ascunde deliberat în spatele noțiunii de salariat pentru a nu-și asuma răspunderea faptelor sale în calitate de “patron” al unui restaurant; prin poziția sa reală de proprietar al unui restaurant, partea reclamată este o persoană importantă într-o comunitate, având posibilitatea, prin exprimarea prejudecăților sale într-un loc public, să influențeze modul de raportare a membrilor comunității la anumite grupuri de persoane. În acest context, reținem și faptul , prin firma sa, oferă un serviciu public la care orice persoană trebuie să aibă acces în condiții de egalitate, fiindu-i respectat în egală măsură și dreptul la demnitate și ca urmare considerăm că perpetuarea unor prejudecăți care instigă la ură și ostilitate față de un grup de persoane nu trebuie să rămână nesancționată într-o societate democratică, cu atât mai mult cu cât devine publică prin intermediul internetului. Reținem că este mai mult decât evident că fapta a fost săvârșită în public, astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000; afirmațiile înregistrate video-audio au fost făcute în restaurantul Club Dracula, de față cu ospătarii și toți clienții (din momentul în care afirmațiile au fost luate la cunoștință și de către alte

persoane, acestea capătă un sens public¹); comentariile la recenziile petenților au fost făcute pe pagina de facebook a restaurantului Club Dracula, pagina de socializare Facebook fiind declarată „spațiu public” prin Decizia nr. 4546 din data de 27 noiembrie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în sensul că mesajele postate sunt considerate a fi transmise în public.

65.4. Astfel, considerăm că în speță nu se poate admite invocarea libertății de exprimare, în sensul în care fapta s-ar încadra în limitele acesteia.

66. Având în vedere conținutul postării, contextul, obiectivul urmărit de partea reclamată, rolul în societate a persoanei reclamate, **considerăm că afirmațiile părții reclamate ating o limită prin care încalcă un drept fundamental (dreptul la demnitate umană a persoanelor de altă naționalitate) astfel încât dreptul la libertatea de exprimare devine secundar, fiind justificată necesitatea ingerinței statului în libertatea de exprimare.**

67. Recomandăm ca pe viitor să se evite exprimări sau expunerea în spațiul public a unor exprimări care pot aduce atingere demnității unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități, ori să creeze o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare, îndreptată împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități.

68. În concluzie, Colegiul director constată că aspectele sesizate constituie fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată, apreciind că în cauză a fost încălcată demnitatea petenților prin afirmații jignitoare care au condus la crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare. Răspunderea juridică revine persoanei care a făcut afirmațiile discriminatorii.

69. În temeiul art. 26 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul director aplică părții reclamate sancțiunea amenzii contravenționale.

70. Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament precum cel de care a dat dovadă partea reclamată este necesară într-o societate democratică în care demnitatea umană este garantată ca valoare supremă a legii fundamentale și a democrației, conform art. 1 alin. (3) din Constituția României, respectarea demnității umane a persoanelor (din perspectiva unui criteriu protejat de lege) fiind un scop legitim urmărit de stat. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile persoanelor vulnerabile la discriminare.

¹ În lipsa unor prevederi expres prevăzute de O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, respectiv în legislația privind contravențiile, pentru determinarea caracterului public al faptei, vom proceda la utilizarea prevederilor art. 152 din Codul penal al României, care arată că: *”Fapta se consideră săvârșită ”în public” atunci când a fost comisă: a) într-un loc care prin natura sau destinația lui este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nicio persoană; b) în orice alt loc accesibil publicului, dacă sunt de față două sau mai multe persoane; c) în loc neaccesibil publicului, cu intenția însă ca fapta să fie auzită sau văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de două sau mai multe persoane; d) într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate că au caracter de familie, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante; e) prin orice mijloace cu privire la care făptuitorul și-a dat seama că acest fapt ar putea ajunge la cunoștința publicului.”*

71. Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director a avut în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege.

72. În stabilirea cuantumului amenzii Colegiul director se raportează la prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000 republicată și aplică amenda contravențională de 5.000 lei față de persoana reclamată, având în vedere următoarele:

- discriminarea nu a vizat doar o persoană, ci a vizat un grup de persoane;
- discriminarea provine de la o persoană cunoscută în comunitatea locală, persoană care a făcut în public afirmații care pot contribui la răspândirea/creșterea intoleranței față de un grup de persoane, în special în rândul patronilor de restaurante și ai clienților acestora;
- discriminarea poate avea ca efect secundar restrângerea dreptul de acces la serviciile destinate folosinței publice a cetățenilor Republicii Moldova în zona locală.

73. Sancțiunea stabilită este proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite.

74. Prin raportare la criteriile pe care trebuie să le îndeplinească o sancțiune, Colegiul director apreciază că în prezenta speță sancțiunea *Avertismentului* nu ar descuraja practicile discriminatorii ale părții reclamate și nu ar fi o sancțiune efectivă și proporțională cu scopul urmărit - acela de a corecta discriminarea produsă și de preveni săvârșirea unei asemenea fapte în viitor.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 6 voturi „pentru” ale membrilor prezenți la ședință - față de constatarea faptei de discriminare și o abținere, și 5 voturi “pentru” ale membrilor prezenți la ședință, un vot împotriva și o abținere - față de aplicarea amenzii contravenționale în cuantum de 5.000 lei.

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;

2. Aplicarea amenzii contravenționale în cuantum de 5.000 lei pentru partea reclamată, potrivit art. 26 alin. (1) din O.G nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;

3. Obligă partea reclamată să publice un rezumat al hotărârii CNCD într-un ziar de circulație națională;

4. O copie a prezentei hotărâri se va comunica la Biroul Impozite și Taxe Locale din cadrul Primăriei Sovata pentru încasarea amenzii.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Biroul Impozite și Taxe Locale din cadrul Primăriei orașului Sovata, jud. Mureș. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile de la comunicare, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

Redactată și motivată C.O./S.M.D.

Data redactării: 13.06.2023

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

